

Sluttrapport

Virkesterminalprosjektet i Kystskogbruket

Prosjektperioden 01.04.14-01.04.15



Innhold:

1. Prosjektmål
2. Utbyggingsprosjekter/ virkesterminaler som er satt i gang i 2013
3. Utbyggingsprosjekter/ virkesterminaler som blir satt i gang i 2014
4. Andre tømmerkaiprosjekter
5. Finansiering av tømmerkaiene
6. Regionale samlinger om tømmerkaier
7. Trekai-prosjektet / Samarbeid med Innovasjon Norge
8. Seminar om skogdrift til leker/ flytende kai
9. Markedsføring og Informasjon
10. Budsjett og Regnskap

Foto: Landbruks- og matminister Sylvi Listhaug opnar Kaupanger tømmerkai 23.mars 2015

1. Prosjektmål:

I søknaden er følgende hovedmål, delmål og prosess for gjennomføring skissert.

Hovedmål:

- Realisering av virkesterminaler i Kystskogbruket som mottar statlig økonomisk støtte

Delmål:

- Bidra til utvikling av modeller for flerbrukskaier som f.eks. offentlig eid kai med utleie, rene industri kaier, skognæringa eier kaia selv.
- Bidra til å utvikle gode bruksavtaler for terminalene.
- I samarbeid med Innovasjon Norge, prosjekt «Tre og Samferdsel» prøve ut tre som konstruksjonsmateriale i en eller flere terminaler.
- Beskrive rutiner og prosesser for slike utbyggingsprosesser.

Prosess for gjennomføring:

Virkesterminalprosjektet 2014-16 skal bidra til og felles tilrettelegge i skognæringen for;

- ✓ Utbyggingsprosjekter/ virkesterminaler som er satt i gang i 2013
- ✓ Utbyggingsprosjekter/ virkesterminaler som blir satt i gang i 2014
- ✓ Samarbeidet med Innovasjon Norge sitt prosjekt «Tre og Samferdsel» og utbygging av virkesterminaler
- ✓ Møter og prosesser for å få vurdert nye kai prosjekter i Kystskogbruket og basert på Sintef-rapporten
- ✓ Prosesser for å sikre gode bruksavtaler på virkesterminaler og utvikle bedre logistikksystemer
- ✓ Markedsføring og informasjonsutveksling av arbeidet med virkesterminaler i Kystskogbruket
- ✓ Oppbygging av dokumenterbar kunnskap og kompetanse

2. Utbyggingsprosjekter/ virkesterminaler som er satt i gang i 2013

Tømmerkaiene i Tysfjord, Mosjøen og Mandal er omtalt i rapport for Virkesterminalprosjektet 01.01.13-31.03.14.

Det er ikke lagt ned noe arbeid fra prosjektleder sin side i **Tysfjord** i denne perioden. Kaien er ferdig, bruksavtalen er tinglyst og kaien er tatt i bruk.

I **Mosjøen** har det vært utført en del arbeid for å få på plass en bruksavtale. Prosjektleder har vært trekt inn i prosessen, avtalen er ferdig utformet men pr. dato ikke tinglyst.

Mandal Havn fikk noe statlig tilskudd i 2013 til produksjon av stablestøtter. Skognæringa i Vest Agder og **Mandal** kommune ønsker nå å se på en ny plassering av tømmerkai i Strømsvika like utenfor Mandal. Prosjektleder har hatt noe kontakt med fylkesmann, AT-skog og ordførerne i Mandal og har fremskaffet en del informasjon om tømmerkaiutbygging.

Denne informasjonen har via skognæringa i fylket og ordføreren i Mandal også gått til en del politikere i Vest-Agder.

3. Utbyggingsprosjekter/ virkesterminaler som blir satt i gang i 2014

Prosjektleder har blitt trekt inn i prosesser ved alle virkesterminaler som er omtalt i dette kapitlet.

På **Håhjem i Skodje** ble arbeidet starta opp i 2014 og slutført i 2015. Arbeidet gjelder forsterkning og asfaltering av bakareal. Bakarealet på ca. 10 dekar er avretta og komprimert med grus og deretter er det lagt asfalt, kvalitet AP, 5 cm/ 7 cm. Det er også utarbeidet en bruksavtale. Kaifronten er som før, ca. 30 meter og dybde (LAT) ca. 7 meter.

Fylkesmannen har i ettertid vedtatt støykrav ved Håhjem kai. Det vil si at det er satt maksimumsverdier (dB) for lessing av tømmer over kaia på dag, kveld, natt, søn- og helligdager. Det er også gitt forbud om anløp/ lasting/ lossing av båter ved Håhjem kai mellom klokken 23 og 07 (natt) alle dager i perioden 1. mai til 1. september, for samtlige helligdager/ offentlige fridager i året. Det er videre gitt unntak for samme aktivitet inntil 5 netter i perioden 1. mai til 1. september. Vedtaket er påklaga av eieren Allskog men klagen er ikke behandlet enda. Skognæringa Kyst har gitt uttale i saken. I uttalen som er sendt Miljødirektoratet (via Fylkesmannen i Møre og Romsdal) har Skognæringa Kyst støtta klagen fra Allskog og presisert det svært uheldige ved driftsbegrensningene som er foreslått.

Kiskaia i Namsos er planlagt utvidet fra 56 til 80 meter. Dybde (LAT) er 12 meter og bakarealet er totalt 30 dekar (felles med andre). Bruksavtalen er tinglyst.

Norconsult AS er engasjert av kommunen i forhold til videre planlegging av tømmerkaia. De har nylig konkludert med at det må ytterligere grunnboringer til, og disse ble ferdigstilt første uka i juni. Kommunen avventer nå rapport fra disse grunnundersøkelsene. Når den foreligger vil Norconsult AS detaljplanlegge det videre arbeidet og lage konkurransegrunnlag som skal ligge til grunn for anbudet.

På **Malo i Molde** ble arbeidet med forsterkning/ asfaltering og forsterkning av bakareal satt i gang i april 2015 og arbeidet vil bli ferdig i august 2015.

Kaien har et areal på 14 x30 (b/l) meter og bakarealet er forsterka og asfaltert 5 dekar, se reportasje her: http://www.kystskogbruket.no/artikkel.cfm?ID_art=727

På **Kaupanger i Sogndal** ble arbeidet oppstarta høsten 2014 og ferdigstilt i mars 2015.

Kaien er utvidet fra 40 til 90 meter og det er også foretatt en dybdeøkning til 8 meter (LAT). Bakarealet er ca. 3 dekar. Landbruks- og matminister Sylvi Listhaug foretok den offisielle åpninga den 23 mars.

Les mer om åpningen m.m. her: http://www.kystskogbruket.no/artikkel.cfm?ID_art=691.

Det er inngått en avtale mellom Norskog og Vestskog om eierskap og drift av kaien. Det er utarbeidet et forslag til bruksavtale som pr. i dag ikke er tinglyst.

Tømmerkaien i Drammen og Herre i Bamle ble også finansiert 2014. Disse tømmerkaiene ligger ikke i kystskogfylkene men prosjektleder har deltatt på et orinteringsmøte om Drammen Havn.

I Herre skal eksisterande havn som er eigd av AT Skog AS utvides fra 74 til 120 meter.

Kaifronten må også flyttes lenger fra land for å oppnå tilstrekkelig dybde lang hele den nye kaifronten. Videre skal lagerarealet i tilknytningen til kaia planeres og asfalteres.

Drammensregionens Virkesterminaler AS eies av fire sentrale aktører i skogbruket, Viken Skog SA, SB Skog AS, Nortømmer AS og Glommen Skog SA.

Tømmerhavnen planlegges på Södra Cell Toftes tømmerterminal på Lierstranda. Det legges opp til å bruke en flytende kaifront i form av en lekter til midlertidig lagring av tømmer for opplasting på båt. Dessuten gjør tømmerbåtenes krav til dybde at kaifronten må flyttes lenger fra land enn den er i dag. Dette løses med en mindre lekter som vil fungere som flytende bro mellom land og den lekteren som fungerer som kai

4. Andre tømmerkaiprosjekter:

Også ved kaiprojektet som er omtalt i dette kapitlet er prosjektleder trekt inn i ulike prosesser.

Tømmerkaien på **Eidsnes i Lindås** er under oppstart. Eksisterende kai er 60 meter. Den nye kaien er nå planlagt bygget i betong og skal forlenges med ca. 15 meter i sør-vestre hjørne og videre en ny 60 meter lang fløy mot vest. Det er Nord-Hordaland Skogeierlag som eier kaien inkludert et bakareal på totalt 60 dekar. Denne utbyggingen har vært vurdert bygget i tre, - se mer om trekaien i kapittel 7.

Søndenåneset i Vindafjord er prioritert for statstilskudd ved siste tildeling i 2015. Endelig søknad skal foreligge innen 1. september 2015. Det er planlagt ny kaifront.

Lenvik kai i Lenvik er prioritert for statstilskudd ved siste tildeling i 2015. Endelig søknad skal foreligge innen 1. september 2015. Det er planlagt opparbeiding av et bakareal.

Eikefjord i Flora er prioritert for statstilskudd ved siste tildeling i 2015. Endelig søknad skal foreligge innen 1. september 2015. Det er planlagt både forlenging av kaifront (til 100 meter), dybde økning og økt bakareal.

Granvin kai i Granvin kommune er prioritert for statstilskudd ved siste tildeling i 2015. Endelig søknad skal foreligge innen 1. september 2015. Det er planlagt ny kaifront på 50 meter.

5. Finansiering av tømmerkaiene

Nedenfor følger en oversikt over de statlige tildelinger til tømmerkaier i årene 2013-15. Den statlige finansieringen vil utløse noe egenkapital hos eier, eventuelt annen egenkapital, kommunal kapital og fylkeskommunal kapital.

Statlig tilskudd til tømmerkaier, endelig tildelt i 2013:

Mosjøen/ Nordland	Inntil 6.000 mill. kr
Håhjem i Skodje/ Møre og Romsdal	Inntil 2,880 mill kr
Kaupanger i Sogndal/ Sogn og Fj.	Inntil 7,975 mill kr
Eidsnes i Lindås/ Hordaland	Inntil 7,195 mill kr
Mandal/ Vest-Agder	<u>Inntil 0,350 mill kr</u>
SUM	Inntil 24,400 mill kr

Statlig tilskudd til tømmerkaier, endelig tildelt i 2014:

Kiskaia i Namsos/ Nord-Trøndelag	Inntil 5,510 mill kr
Malo i Molde/ Møre og Romsdal	Inntil 4,720 mill kr
Eidsnes i Lindås/ Hordaland (2. tildeling)	Inntil 8,019 mill kr
Søndenåneset i Vindafjord/ Rogaland	Inntil 5,900 mill kr
Herre i Bamle	Inntil 17,000 mill kr
Drammen Havn	<u>Inntil 11,100 mill kr</u>
SUM:	Inntil 52,249 mill kr

Statlig tilskudd til tømmerkaier, prioritert pr. 26.05.15

(total, ikke fordelt kostnadsramme er 22,4 mill kroner)

Lenvik/ Troms
 Surnadal/ Møre og Romsdal
 Eikefjord i Flora/ Sogn og Fjordane
 Granvin/ Hordland

6. Regionale samlinger om tømmerkaier

I regi av Virkesterminalprosjektet har det vært arrangert 2 regionale samlinger for tømmerkaier tidligere.

Regionsamlingene i 2015 foregikk i Mandal (16. mars), Kaupanger (23. mars) og Lenvik (15. april). Det var også planlagt en samling i Namsos 13. april men denne ble utsatt pga. et annet viktig møte i Namsos samme uke.

Målgruppen for regionmøtene er kaieiere (de som har søkt tilskudd og de som er nye søkere), skogeiere, virkeskjøpere av skogsvirke, transportører på land og til vanns, meglere av tømmertransport, planleggere og konsulenter i tilknytning til utbygging av tømmerkaier, anleggsentreprenører, skogfunksjonærer i kommuner og fylke, politikere og andre interesserte.

Det viser seg at det er stor interesse for disse regionmøtene og til sammen stilte ca. 50 personer på de tre møtene. Møtet i Kaupanger var lagt til åpninga av Kaupanger tømmerkai og her stilte i underkant av hundre personer på kaien. Det foreligger en rapport om regionmøtene her:

Mandal: http://www.kystskogbruket.no/artikkel.cfm?ID_art=687

Kaupanger: http://www.kystskogbruket.no/artikkel.cfm?ID_art=691

Alle: http://www.kystskogbruket.no/artikkel.cfm?ID_art=706

7. Trekai-prosjektet / Samarbeid med Innovasjon Norge

I rapporten for Virkesterminalprosjektet 01.01.13-31.03.14 ble prosjekt «Tre og Samferdsel» omtalt og prosessen frem til en mulig bygging av en trekai i Eidsnes ble beskrevet (kapittel 7). Vi tar med de tre siste avsnitt her:

«Eier og byggherre for Kaupanger tømmerkai (Sogn og Fjordane Skogeigarlag og Eidsnes tømmerkai (Nordhordland Skogeigarlag) engasjerte ingeniørene Tormod Dyken (Dyken AS) og Øystein Sørli (Sørli AS) til å utarbeide tegninger for en industriell trekai (tømmerkai). Dette er ikke gjort før i Norge og har rimeligvis medført en god del arbeid. Tormod Dyken er fra Oslo, har lang erfaring fra tilsvarende arbeid i Vegdirektoratet og har m.a.vært sentral ved utvikling, planlegging og konstruksjoner av trebruer som er etablert flere steder i Norge, særlig på Østlandet. Øystein Sørli er etablert på Stord og firmaet har erfaring med planlegging av tømmerkaier helt tilbake til 1980-tallet. Johannes Sørli (far til Øystein Sørli) var engasjert ved planlegging av mange nye tømmerkaier i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordene i perioden 1985-2000.

I november 2013 ble anlegget på Eidsnes offentlig utlyst, da som en trekonstruksjon. Plansje 2 viser snitt av det spennlaminerte dekket med detaljer for forankring i bakmur og limtrebjelke (400 x 699x 17980 mm) i snitt av kaifront. Alle lameller er impregnert med kreosot i klasse A.

Laveste tilbud er godkjent av byggherre, men det er pr. i dag ikke avgjort om anlegget skal bygges i tre. Statens Landbruksforvaltning har stilt følgende vilkår for statsstøtten; *«Det forutsettes at det før bygging igangsettes kan dokumenteres, gjennom innhenting av anbud eller på annen måte få bekreftet, at bygging i tre ikke medfører en vesentlig merkostnad.* Mer om Eidsnes tømmerkai i Lindås kommune i kapittel 6.5».

Noen data om kaien og prosjekteringen av trekaien:

Eksisterende kai på Eidsnes er i dag en 60 meter lang tømmerkai bygget i betong. Denne ble planlagt forlenget med 15,5m i sør-vestre ende og videre en ny 60 meter lang fløy mot vest. Den nye kaien skal fundamenteres på betongfylte stålrørspilarer. Bakvegg skal være av betong. Kaien er forankra til land med delvis fjellbolter og friksjonsplate i fylling. Hoveddragere og frontdragere er av kreosotimpregnert limtre. Selve kaidekket er av spennlaminert kreosotimpregnert limtre.

Vandybden skal være -8m LAT (laveste astronomiske lavvann) foran kaien.

Det er forutsatt at det skal fylles ca. 10000 m³

Grunnarbeida, dykkerarbeida og betongarbeida er beskrevet etter NS3420 4. utg.

Trearbeida er beskrevet etter Statens Vegvesens Prosesskode (håndbok 026)

For å være sikker på at betongalternativet var rett priset ble det beregnet på nytt.

Det viste seg at avstanden mellom laveste anbud for tre og kalkulert kostnad for betong ble for stor, dvs. bygging i tre ville medføre en vesentlig merkostnad.

Budrunden med trealternativet ble derfor avsluttet, jamfør kravet fra Landbruksdirektoratet (den gang Statens Landbruksforvaltning) og kaien på Eidsnes ble deretter lyst ut basert på en konstruksjon av betong. Det viste seg at laveste tilbud var under kalkulert kostnad og differansen opp til trealternativet ble igjen økt. Fra konsulenten kom det deretter (våren 2015) tilråding til valg av entreprenør.

Før endelig valg, kom det en merknad fra en entreprenør (som ikke var lavest på ordinært anbud) om at hans alternative tilbud var det laveste og dersom han ikke fikk tilbud om å bygge kaien ville han påklage resultatet. Dette førte igjen til ny utlysning av Eidsnes tømmerkai med konstruksjon som betongkai. Det kom også frem at i tilfelle det er gitt minst 50 % offentlig tilskudd til en kai skal den lysest som som et offentlig anbud.

Advokat Robert Myhre hos firma Wahl-Larsen Advokatfirma AS har gitt følgende uttale i denne saken.

Forskrift om klagenemnd for offentlige anskaffelser § 1 bestemmer at KOFA skal behandle klager om brudd på lov av 16. juli 1999 nr. 69 om offentlige anskaffelser. Videre følger det av § 2 at oppdragsgivere som omfattes av loven plikter å delta i klagebehandlingen. Motsetningsvis følger det at oppdragsgivere som ikke omfattes av lov om offentlige anskaffelser ikke kan klages inn for KOFA.

Lov om offentlige anskaffelser gjelder for statlige, kommune og fylkeskommunale myndigheter, og «offentligrettslige organer».

Det fremgår videre av loven § 2 at:

«Loven gjelder også for andre rettssubjekter i saker om bygge- og anleggskontrakter, dersom det offentlige yter tilskudd på mer enn 50 prosent av kontraktens verdi.»

Vurdering:

Etter det opplyste, har Nordhordaland Skogeigarlag mottatt et tilskudd på 80 % av statlige myndigheter til utbygging av kaien. Utbyggingen er at bygg- og anleggsarbeid, og dermed er vilkåret i loven § 2 oppfylt.

Konklusjonen er derfor at Nordhordaland Skogeigarlag kan klages inn for KOFA.

Denne prosessen er ennå ikke avsluttet. Det er ventet at arbeidet vil være i gang etter sommeren 2015.

Prosjektleder har fått tilgang til alle tekniske beskrivelser og tegninger for trekaien. De er utarbeidet av Sørli AS og Dyken AS, se også omtale i oppslaget:

http://www.kystskogbruket.no/artikkel.cfm?ID_art=243

8. Seminar om skogdrift til lekter/ flytende kai

Bruk av lekter i forbindelse med skogsdrift og/ eller brukt som flytende kai er et tema som stadig blir diskutert. Marvik Skog i Rogaland har i noen år prøvd ut et konsept basert på skogsdrift med taubane til lekter. Utfordringene har vært store, - de har tjent lite penger og selskapet er nå avviklet. Samtidig blir det vist til gode resultater både hos dem og andre når det gjelder bruk av lekter i samband med bruk av hogstmaskin og som flytende kai. Under en skogdag i Brønnøysund i desember 2014 var samme tema på dagsorden og det ble bestemt at en i fellellskap skulle dra i gang et seminar våren 2015.

Dette var noe av grunnen til at prosjektleder i Virkesteminalprosjektet sammen med Brønnøy kommune, Skognæringsforum Nordland, Sintef, Nordland Fylkeskommune og fylkesmannen i Nordland dro i gang et seminar i Brønnøysund 19. og 20. mai.

Seminaret ble lagt opp omkring en oppgave («case») og deltakerne ble fraktet med båt fra Brønnøysund til skogområder på Helgeland som ikke er tilknyttet offentlig vei.

Oppgave, «case»

Skissere en totalløsning med hogst av skog, fremdrift til lekter, planting av ny skog og oppgjør til skogeier. Driftsutstyret skal være hjulgående hogstmaskin, gravemaskin, lassbærer og lekter.

Aktuelt driftsutstyr skal defineres, - størrelse og gjerne type.

Aktuell lekter, inkludert eierskap og drift (slepebåt) av denne skal eksemplifiseres.

Aktuell skip og lesseutstyr/ kapasitet skal eksemplifiseres

Alle aktuelle kostnader skal defineres.

Aktuell omsetter og måling av tømmeret skal eksemplifiseres

Aktuell kjøper av tømmeret og pris på tømmeret skal eksemplifiseres.

Seminaret ble fulltegnet. Hele 48 personer fra skogeiersida, omsetningsorganisasjoner, skogsindustri, skogsentreprenører, biltransportører, båttransportører, reder, tømmermåling, kommuner, fylkesmann, fylkeskommune, Landbruksdirektoratet og ikke minst skogforskning fra både Sintef og Skog og Landskap fikk se skogen på Helgeland i strålende vårvær. Ordfører Johnny Hansen i Brønnøy kommune åpna seminaret og understreka de store mulighetene som trevirket gir og at det i tillegg til en betre infrastruktur er viktig å få sett lokal og regional verdiskaping på dagsorden.

Det foreligger en kort rapport fra seminaret på nettsida:

http://www.kystskogbruket.no/artikkel.cfm?ID_art=719 . Det vil arbeidet videre med disse utfordringene i regi av Virkesterminalprosjektet Kystskogbruket.

9. Markedsføring og Informasjon

Prosjektleder har jevnlig informert om de ulike kai-prosjektet på nettsida. Denne informasjonen har hele tiden blitt videreformidlet til nettverket i Kystskogbruket og til politikere i kystskogfylkene.

Det har vært en økende etterspørsel etter informasjon, særlig fra utbyggere og potensielle utbyggere til prosjektleder. Det har også vært økende etterspørsel etter informasjon om tømmerkai-utbygging fra aviser, magasiner og andre medier.

10. Budsjett og Regnskap

Prosjektet er finansiert av kystskogmidler og Landbruksdirektoratet. Budsjettkostnader for dette prosjektet har vært kr 1 000 000,-. Regnskapet er ført av Nord-Trøndelag Fylkeskommune v/ Mære landbruksskole.

Prosjektleder har vært Helge Kårstad. Han har i tillegg vært prosjektleder for Skogsveiprosjektet 2014 (se rapport på nettsida www.kystskogbruket.no / dokumenter).

Styringsgruppa for Virkesterminalprosjektet 2014 (01.04.14-01.04.15) har vært Skognæringa Kyst ved leder Jan Ivar Rødland. På møtene i Skognæringa Kyst har det blitt informert om prosjektet samt gitt en oversikt over økonomi (budsjett og regnskap) i prosjektet.

Bergen/ Steinkjer 01.07.15

Helge Kårstad
Prosjektleder

Kjersti Kinderås
Skognæringa Kyst/ daglig leder